

До:
Югозападен университет
„Неофит рилски“ – Благоевград
Факултет по изкуствата
Катедра
„Телевизионно, театрално и киноизкуство“

От:
Проф. Д-р Велимир Велев
Ръководител катедра “драматичен театър”
Факултет сценични изкуства
НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“
София

СТАНОВИЩЕ

За Дисертационен труд

„ТЕМИ И СТИЛОВЕ В СКАНДИНАВСКО КИНО“

Докторант: Мирела Веселинова Василева

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство

/кинознание, киноизкуство и телевизия/

Научен ръководител:

Доц. Клавдия Камбурова

Рецензент:

Проф. д-р Велимир Велев

София 2023

„ТЕМИ И СТИЛОВЕ В СКАНДИНАВСКО КИНО“

Представеният от докторанта Мирела Веселинова Василева дисертационен труд със заглавие „**ТЕМИ И СТИЛОВЕ В СКАНДИНАВСКОТО КИНО**“ е с обем от 154 страници. В този обем се включват Увод, три глави, заключение, приноси, библиография и филмография, съответно както следва: Библиография съдържаща 112 източника, от които 15 на български език, 41 на английски език, 28 електронни източника и филмография съдържаща 101 заглавия, плюс списък с публикации и доклади на докторанта.

Забележка:

За отбелязване е, че последното, Списъкът с публикации и доклади, не би трябвало да бъде включвано във формата на едно дисертационно изследване. То обаче е с дължина под две страници, така че и без него дисертацията отговаря на изискуемия изследователски обем.

УВОД

Изследването обхваща периода на Скандинавското кино от началото на XX век до 2022. Уводът ни запознава с мотивите за настоящото изследване, актуалността на труда, свързана с липсата на сериозен изследователски интерес към темата у нас, в противовес на силния зрителски и професионален интерес към скандинавското кино, в същото време.

Кратко, лаконично са очертани елементите на дисертационното изследване. Пестеливостта и лаконичността биха могли положително да се тълкуват като липса на обичайното съмнение и страх у кандидатите, дали основната им част ще може да достигне достатъчния съдържателен изследователски обем.

Имам намерение да приложа подобен лаконизъм тук, в настоящото становище, но със съвсем различен мотив – поради факта, че обема на формата не позволява блазнещото изкушение да се влезе в повече детайли по отношение анализа на дисертационното изследване.

ГЛАВА ПЪРВА „Основни теми и характеристика на скандинавското кино от зараждането му до края на 20 век“

Тази глава представлява смесица между исторически преглед и индуктивен анализ. Докторанта преминава хронологично през Норвежкото, Шведското, Датското

кино, но вместо обичайния широк обзор се фокусира върху избран от нея характерен за съответната школа представител. По този начин, от Бергман, Драйер, Биле Аугуст тя стига до Ларс фон Триер и Томас Винтерберг и опосредствено се насочва към обобщение, което преминава в опит за сравнителен анализ по отношение на филмопроизводството, филморазпространението, жаровата определеност, темите и светоусещането между тях. От друга страна, в същото време, чрез „Догма 95“ се прави смислова връзка към втората глава на труда.

ГЛАВА ВТОРА. Съвременно скандинавско кино в Дания.

Както споменах току що, Мирела Василева премества темата от първата глава към втората с едно име, емблематично не само за Дания и за Скандинавското, но и за Световното кино – Ларс фон Триер. Тук тя остава вярна на алгоритъма от първата глава – следвайки биографията му постепенно влиза в дълбочинен анализ, с който преминава към Рефн във втората част на главата. В третата част „Новото датско кино“, сменяйки дългофокусния изследователския обектив с „широкоъгълен“, „в кадър“ се появяват и Биер, Йенсен, Винтерберг, Шерфиг. Аналитичната разходка е любопитно съчетание между научно и увлекателно и носи усещане за дълбочина в тълкуването на поставената от нея проблематика.

ГЛАВА ТРЕТА. Швеция, Норвегия и телевизионните сериали през 21 век.

Главата започва с психологически анализ на сходствата и различията на Норвегия спрямо Дания и Швеция и отражението им в норвежкото изкуството като цяло (Мунк, Хамсун, Ибсен), а оттук и в „екранното“ огледало на норвежкото кино. Преминава към анализ на социалните предпоставки в изкуството пораждащо “deadpan” феномена като (според изследователката) една от основните характеристики на шведското светоусещане в киноизкуството. И се “отваря” към скандинавския ноар като един специфично местен, но с широк задграничен прием феномен.

В така описаната траектория, погледът на Василева се плъзга през Йоаким Триер и Вог, Андершон, Мудисон, Ослундт, отскача от романтичната среща Шьовал - Вальо към нордик ноар сериалите, но в анализа се чувства “умора”, сякаш въздуха на докторанта, с който тя “далдисва” в анализа е свършил и се налага „да изплува“. Въпреки това разгледаните примери са добре разтълкувани, в което се забелязват собствена гледна

точка и заключения. Тази глава от научното изследване също притежава своята подобаваща научна стойност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключението Василева прави коректната уговорка че посоките, подборът и информацията върху която се базира изследването е на базата на извън регионалната картина за киноизкуството в тези страни. Разглежда спецификите (тематика, стил, мироглед, политически, социални и естетически натюрел) на културния феномен наречен Скандинавско кино, който го прави познаваем и различим на фона на световното киноизкуство. Изводите ѝ са точни, носталгично оптимистични, което показва нейното пристрастие към запазването този феномен от американизиране, глобализиране и обезличаване.

В ОБОБЩЕНИЕ мога да кажа, че трудът има категоричен приносен характер. **СКАНДИНАВСКОТО КИНО** е един специфичен по рода си феномен, който има смисъл от актуално преразглеждане. Поглеждайки го от определен ъгъл, бихме могли да го видим като своеобразен контрапункт на ... да кажем, на холивудската „ентъртеймънт“ индустрия (избягвайки определения като „задокеанско комерсиализиране“, „профанизиране“ и „инфантилизиране“ на киноизкуството). Да, Скандинавското кино от подобна гледна точка започва да ни изглежда като самотен Дон Кихот, борещ се с „WOOD“-гигантите мелачки на естественото и уникално за всеки, човешко светоусещане.

В този смисъл трудът може да провокира много млади творци, от израстващите „дигитално родени“ поколения, да се замислят и да осмислят настоящата информационна реалност, намирайки баланс между технологичното и традиционно човешкото в ценностните си системи.

Смятам, че това изследване би могло да се публикува като самостоятелна монография, която да подпомогне настоящи и бъдещи професионалисти да стъпят на една синтезирана основа в разбирането си за Скандинавското кино и оттам към киноизкуството като цяло.

Относно настоящата защита на дисертацията, в контекста на казаното до тук, бих искал да заключа, че този труд има сериозна стойност, още повече, че докторантът действително го изследвал с почти маниакален интерес, познания и разбиране в дълбочина, показвайки своя научен аналитичен потенциал. Това е достатъчна причина да имам положително отношение към присъждането на научно-образователната степен „доктор” на Мирела Веселинова Василева

и да гласувам уверено с „Да“!

27.12.2022 г.

гр. София

проф. д-р Велимир Велев

НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ - София

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOPHYT RILSKY"

BLAGOEVGRAD

FACULTY OF ARTS

DEPARTMENT OF TELEVISION, THEATER AND CINEMA ARTS

Prof. Dr. Velimir Velev

Head of the Drama Theater Department

Faculty of Performing Arts

NATFIZ "Krastyo Sarafov" Sofia

OPINION

For Dissertation

"THEMES AND STYLES IN SCANDINAVIAN CINEMA"

Doctoral student: Mirela Veselinova Vasileva

For awarding the educational and scientific degree "Doctor"

Professional direction 8.4. Theater and film art

/cinematography, cinematography and television/

Research supervisor: Assoc. Prof. Dr. Klavdia Kamburova

Reviewer:

Prof. Dr. Velimir Velev

Sofia 2023

Theme: "Themes and styles in Scandinavian cinema"

The doctoral thesis presented by Mirela Veselinova Vasileva entitled "THEMES AND STYLES IN SCANDINAVIAN CINEMA" has a volume of 154 pages. This volume includes an Introduction, three chapters, a conclusion, contributions, a bibliography and a filmography, respectively as follows: Bibliography containing 112 sources, of which 15 in Bulgarian, 41 in English, 28 electronic sources and a filmography containing 101 titles, plus a list with publications and reports of the doctoral student.

Note:

It should be noted that the latter, the List of Publications and Reports, should not be included in the format of a dissertation research. However, it is less than two pages long, so even without it, the dissertation meets the required research volume. **YBOJ**

The study covers the period of Scandinavian cinema from the beginning of the 20th century to 2022. The introduction introduces us to the reasons for the present study, the relevance of the work, related to the lack of serious research interest in the subject in our country, in contrast to the strong viewer and professional interest in Scandinavian cinema, while.

The elements of the dissertation research are briefly and succinctly outlined.

The frugality and brevity could be positively interpreted as an absence of the usual doubt and fear in candidates whether their main body will be able to reach a sufficient substantive research volume.

I intend to apply similar brevity here in the current opinion, but with a completely different motive - due to the fact that the volume of the form does not allow the tantalizing temptation to go into more detail regarding the analysis of the dissertation research.

CHAPTER ONE "Main themes and characteristics of Scandinavian cinema from its inception to the end of the 20th century"

This chapter is a mixture of historical overview and inductive analysis. The doctoral student goes chronologically through Norwegian, Swedish, Danish cinema, but instead of the usual broad overview, she focuses on a representative chosen by her, characteristic of the respective school. In this way, from Bergman, Dreyer, Bille August, it reaches Lars von Trier and Thomas Vinterberg, and indirectly leads to a summary that passes into an attempt at comparative analysis in terms of film production, film distribution, fervor, themes and

worldviews between them. On the other hand, at the same time, through "Dogma 95" a meaningful connection is made to the second chapter of the work.

CHAPTER TWO. Contemporary Scandinavian cinema in Denmark.

As I just mentioned, Mirela Vasileva bridges the theme from the first chapter to the second with one name, emblematic not only of Denmark and Scandinavian, but also of World Cinema – Lars von Trier. Here she remains faithful to the algorithm from the first chapter – following his biography, she gradually enters into an in-depth analysis, with which she moves on to Refn in the second part of the chapter. In the third part, "The New Danish Cinema", replacing the long-focus research lens with a "wide-angle" one, Bier, Jensen, Vinterberg, Scherfig also appear "in the frame". The analytical walk is a curious combination of the scientific and the fascinating and brings a sense of depth in the interpretation of the issues it poses.

CHAPTER THREE. Sweden, Norway and TV series in the 21st century.

The chapter begins with a psychological analysis of Norway's similarities and differences vis-à-vis Denmark and Sweden and their reflection in Norwegian art in general (Munk, Hamsun, Ibsen), and hence in the "screen" mirror of Norwegian cinema. It moves on to an analysis of the social preconditions in art giving rise to the "deadpan" phenomenon as (according to the researcher) one of the main characteristics of the Swedish worldview in cinema. And it "opens up" to the Scandinavian noir as a specifically local phenomenon, but with a wide international reception.

In the trajectory thus described, Vasileva's gaze glides through Joachim Trier and Vogue, Andersson, Madsen, Oslundt, jumps from the romantic meeting Cheval - Vallo to the Nordic noir series, but in the analysis one feels "fatigue", as if the air of the doctoral student with which she "doodles" in the analysis is over and has to "float". However, the examples discussed are well explained, in which one's own point of view and conclusions are noticeable. This chapter of scientific research also has its due scientific value. **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

In conclusion

Vasileva makes the correct stipulation that the directions, selection and information on which the research is based is based on the non-regional picture of cinematography in these

countries. It examines the specifics (theme, style, worldview, political, social and aesthetic nature) of the cultural phenomenon called Scandinavian cinema, which makes it recognizable and distinguishable against the background of world cinema. Her conclusions are precise, nostalgically optimistic, indicating her bias towards preserving this phenomenon from Americanization, globalization, and depersonalization.

IN SUMMARY, I can say that the work has a definite contribution character. SCANDINAVIAN CINEMA is a specific phenomenon of its kind, which makes sense for an up-to-date review. Looking at it from a certain angle, we could see it as a kind of counterpoint to ... say, the Hollywood "entertainment" industry (avoiding definitions such as the "overseas commercialization", "profanization" and "infantilization" of the art of cinema). Yes, Scandinavian cinema from such a point of view begins to look to us like a lonely Don Quixote, fighting with the "WOOD"-giant grinders of the natural and unique for everyone, human perception of the world.

In this sense, the work can provoke many young artists, from the growing "digitally born" generations, to think and make sense of the current informational reality, finding a balance between the technological and the traditionally human in their value systems.

I believe that this research could be published as a stand-alone monograph to help present and future professionals to set a synthesized footing in their understanding of Scandinavian cinema, and hence of cinema in general.

Regarding the current dissertation defense, in the context of what has been said so far, I would like to conclude that this work has serious value, especially since the PhD student really researched it with an almost manic interest, knowledge and understanding in depth, showing his scientific analytical potential. This is reason enough for me to have a positive attitude towards the awarding of the scientific and educational degree "doctor" to Mirela Veselinova Vasileva

and to confidently vote "Yes"!

27.12.2022

Sofia

Prof. Dr. Velimir Velev

NATFIZ "Kr. Sarafov" - Sofia